

**Port of
Antwerp**

Afvalbeheersplan voor de haven van Antwerpen

1 januari 2018 – 31 december 2020

Inhoud

INLEIDING	4
1. ALGEMENE INFORMATIE OVER DE HAVEN VAN ANTWERPEN	5
1.1. Wettelijk statuut	5
1.2. Bedrijfsactiviteiten.....	6
1.3. Geografische ligging.....	6
1.4. Commerciële activiteiten en goederenbehandeling in 2016.....	7
1.5. Voornaamste goederencategorieën in 2016	7
1.6. Aangekomen zeeschepen in 2016	8
1.7. Aangekomen binnenschepen	8
2. WETTELIJK KADER.....	9
3. DEFINITIES GEHANTEERD IN DIT AFVALBEHEERSPLAN	11
4. DE AANMELDING	13
4.1. Verantwoordelijkheden kapitein.....	13
4.2. Verantwoordelijkheden scheepsagent/vertegenwoordiger van de kapitein in de haven	13
4.3. Procedure van aanmelding.....	13
4.4. Vrijstelling van de aanmelding	14
4.5. Melding Safe Sea Net (SSN).....	14
5. DE HAVENONTVANGSTVOORZIENINGEN.....	14
5.1. Toepasselijke wetgeving en formaliteiten voor de afgifte in Vlaanderen	14
5.1.1. Decreet betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen.....	15
5.1.2. Vlaams Reglement betreffende het duurzaam beheer van Materiaalkringlopen en Afvalstoffen	15
5.2. Geregistreerde en/of vergunde havenontvangstvoorzieningen.....	15
5.3. Overzicht van de havenontvangstvoorzieningen.....	16
5.4. Procedures voor inzameling van scheepsafval en ladingresiduen	16
5.4.1. Verantwoordelijkheden schip.....	16
5.4.2. Verantwoordelijkheden havenontvangstvoorziening.....	17
5.4.3. Verantwoordelijkheden Havenbedrijf	18
5.5. Verwerkingsmethoden van scheepsafval en ladingresiduen.....	19

5.6. Capaciteitsbehoefte havenontvangstvoorzieningen	21
5.7. Toetsing toereikendheid havenontvangstvoorzieningen	23
6. KOSTENDEKKINGSSYSTEEM.....	23
6.1. Principe	23
6.2. Afvalbijdrage	23
6.3. Schepen die geen afvalbijdrage moeten betalen.	24
6.4. Procedure voor het aanvragen van een vrijstelling van aanmeldingsplicht, afgifteplicht en betaling van de afvalbijdrage.....	24
6.4.1. Het Europese wetgevend kader	24
6.4.2. Toepassing in de Vlaamse havens.....	24
6.4.3. Aanvraag vrijstelling.....	25
6.5. Procedure voor het aanvragen van een verminderde bijdrage voor milieuvriendelijke schepen.....	26
6.6. Beheer door het Havenbedrijf van de afvalbijdragen	26
7. OVERLEGPROCEDURES.....	31
8. HANDHAVING	32
9. MELDINGEN VAN TEKORTKOMINGEN OF KLACHTENPROCEDURE.....	34
10. VERANTWOORDELIJKEN	35
10.1. Contact havenkapiteinsdienst 24/24 u	35
10.2. Verantwoordelijke voor de uitvoering van het plan	35
11. BIJLAGEN	36

INLEIDING

Dit afvalbeheersplan werd opgemaakt in het kader van artikel 5.2.10.3. van het Vlaams Reglement betreffende het duurzaam beheer van Materiaalkringlopen en Afvalstoffen (VLAREMA) en in uitvoering van artikel 5 van de EU-richtlijn 2000/59/EG¹ van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 27 november 2000 betreffende havenontvangstvoorzieningen voor scheepsafval en ladingresiduen.

Gedurende hun reis wordt aan boord van schepen afval gegenereerd. Na het lossen van cargo kunnen ladingresiduen achterblijven. Daarom is het van belang dat er in een aanloophaven de mogelijkheid geboden wordt om scheepsafval en ladingresiduen af te geven, om op die manier te vermijden dat het afval in zee geloosd wordt.

De bepalingen in de richtlijn en het VLAREMA verplichten de zeehavens een afvalbeheersplan op te stellen dat de noden raamt voor havenontvangstvoorzieningen voor scheepsafval en ladingresiduen van zeeschepen die gewoonlijk hun haven aanlopen. In het plan dient aangetoond te worden dat aan deze noden wordt tegemoetgekomen. Havens worden bovendien geacht een financieel systeem uit te werken waarbij elk aanlopend schip bijdraagt in de kosten van de havenontvangstvoorzieningen, waarbij het gebruik van deze havenontvangstvoorzieningen aangemoedigd wordt. Ze zien toe op een goede dienstverlening, voor het schip en trachten de administratie voor schip en zijn bemanning tot een strikt minimum te beperken.

¹ Gewijzigd door richtlijn 2002/84/EG (5 november 2002) en richtlijn 2007/71/EG (13 december 2007), verordening 1137/2008 (22 november 2008) en richtlijn 2015/2087 (18 november 2015)

1. ALGEMENE INFORMATIE OVER DE HAVEN VAN ANTWERPEN

1.1. Wettelijk statuut

1.1.1 Havenbedrijf Antwerpen

Het Havenbedrijf Antwerpen is een naamloze vennootschap van publiek recht, verder genoemd het Havenbedrijf. Hiertoe werd beslist door de gemeenteraad van de stad Antwerpen met haar besluit van 26 oktober 2015.

1.1.2 Havenbestuurlijke bevoegdheden

Vanaf 1 januari 1997 heeft de stad Antwerpen alle havenbestuurlijke bevoegdheden met betrekking tot de haven van Antwerpen overgedragen aan het Havenbedrijf. De wet van 19 juni 1978 betreffende het beheer van het Linkerscheldeoevergebied ter hoogte van Antwerpen houdt maatregelen in voor het beheer en de exploitatie van de haven van Antwerpen. Op grond van deze wet behoort het beheer van de industrieterreinen en de industrialisatie van het Linkerscheldeoevergebied bij de opdrachthoudende vereniging, in de zin van het decreet houdende de intergemeentelijke samenwerking, “Maatschappij voor het Haven-, Grond- en Industrialisatiebeleid van het Linkerscheldeoevergebied”. Hierin zetelen vertegenwoordigers van het Vlaamse Gewest, het Havenbedrijf en de lokale vertegenwoordigers van de Linkeroever. De terreinen gelegen binnen de maritieme zone van het Linkerscheldeoevergebied worden op eenvoudig verzoek van het Havenbedrijf door voormelde opdrachthoudende vereniging overgedragen, zodat zij door het Havenbedrijf Antwerpen beheerd en geëxploiteerd kunnen worden.

Daarnaast wordt ook verwezen naar het decreet dd. 2 maart 1999 betreffende het beheer en het beleid van de zeehavens dat bepaalt dat de Vlaamse zeehavens binnen hun havengebied op exclusieve wijze de havenbestuurlijke bevoegdheden uitoefenen.

1.1.3 Het havengebied van de haven van Antwerpen

Is het gebied dat wordt omschreven in de gemeentelijke havenpolitieverordening, goedgekeurd door de gemeenteraad van de stad Antwerpen.

<http://www.portofantwerp.com>

1.1.4 Verantwoordelijke Havenbedrijf

Jacques Vandermeiren, gedelegeerd bestuurder
Havenbedrijf Antwerpen
Havenhuis, Zaha Hadidplein 1
B-2030 Antwerpen
Tel. +32 3 205 20 11

1.2. Bedrijfsactiviteiten

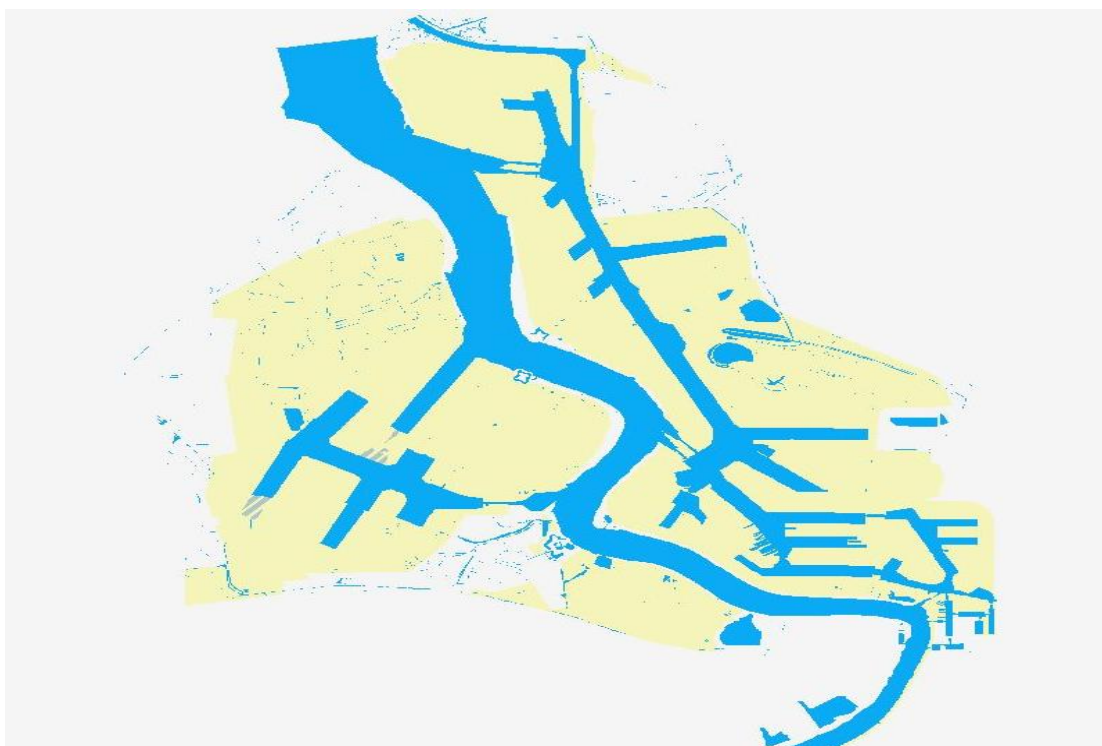
Het Havenbedrijf is belast met de algemene exploitatie van de haven. In het Havendecreet van 2 maart 1999 worden in hoofdstuk II, afdeling 1 artikel 4 t.e.m. 14 de havenbestuurlijke bevoegdheden omschreven. Zo moet het Havenbedrijf erop toezien dat in de haven de nodige en aangepaste infrastructuur aanwezig is voor een vlotte afwikkeling van de scheepvaart en het goederenverkeer en dat er een gunstig sociaal-economisch klimaat wordt gecreëerd voor de industriële en commerciële bedrijven die in de haven actief zijn of er zich willen vestigen.

1.3. Geografische ligging

Breedtegraad : 51°14'N

Lengte : 04°25'O

1.3.1. plan

1.3.2. locatie

1. Stroomopwaarts van de Schelde, zowat 65 nautische zeemijlen van de Noordzee loodskotter te Oostende.
2. De Scheldeoevers zijn van een uitzonderlijke natuurwaarde en zijn beschermd onder Vogel- en Habitatrichtlijn.

1.4. Commerciële activiteiten en goederenbehandeling in 2016

maritieme overslag totaal (2016)	214,2 mln ton
vloeibare bulk	69,2 mln ton
droge bulk	12,6 mln ton
containers	117,9 mln ton
ro-ro (exclusief containers)	4,6 mln ton
overig stukgoed	9,8 mln ton
passagiers 2016 (Vlaamse Havencommissie)	3.529

1.5. Voornaamste goederencategorieën in 2016 (exclusief 117.909.992 ton containers)

Voertuigen (rollend materiaal)	3,7 mln ton
Droge bulk (steenkool, ertsen, meststoffen)	
	ertsen 2,1 mln ton
	steenkool 1,0 mln ton
Granen en veevoeders	0,5 mln ton
Fruit en groenten	0,6 mln ton
Woudproducten	1,1 mln ton
Olieproducten	55,3 mln ton
Andere vloeibare producten	14,0 mln ton
IJzer en staal	7,7 mln ton
Meststoffen	3,7 mln ton
Zand en gravel	1,4 mln ton
Non-ferro metalen	0,1 mln ton

1.6. Aangekomen zeeschepen in 2016

aangekomen zeeschepen volgens type	Aantal	BT
bulkschepen	481	12.972.247
ore-bulk-oil	8	490.454
tankers	4.128	56.049.013
gastankers	988	7.084.270
containerschepen	4.281	234.986.228
stukgoedschepen	2.773	21.410.505
fruitschepen	189	2.304.888
ro-ro schepen	1.416	64.409.013
overige	209	1.378.464
totaal	14.473	401.085.305

1.7. Aangekomen binnenschepen

Aangekomen binnenschepen

Jaar	Aantal	Inhoudsmaat (m ³)
2016	58.006	132.527.236
2015	57.311	126.227.816
2014	57.633	127.368.344
2013	57.044	123.179.619
2012	56.476	117.094.449
2011	59.428	119.886.531
2010	57.126	113.013.233
2009	54.856	104.614.024
2008	61.356	110.604.855
2007	63.911	109.181.998
2006	65.541	105.490.638
2005	66.644	103.496.080
2004	65.164	99.504.170
2003	64.264	94.976.522
2002	58.995	85.590.030
2001	59.357	84.130.052

2. WETTELIJK KADER

De Internationale Conventie ter voorkoming van verontreiniging door schepen van 1973 en haar 1978 Protocol (Marpol) tracht de pollutie van zeeschepen op zee te reguleren en terug te dringen. Marpol bevat 6 specifieke annexen.

Marpol onderscheidt volgende categorieën afvalstoffen afkomstig van zeeschepen: Annex I (oliehoudend), Annex II (schadelijke vloeibare lading), Annex III (verpakte gevaarlijke producten) Annex IV (sanitair), Annex V (scheepsvuilnis) en Annex VI (ozon afbrekende stoffen, waswaters en residu's van emissie-reducerende technologieën, bv scrubberafval).

Daarnaast zijn er nog regionale conventies (Helsinki Conventie HELCOM) en andere Europese of nationale wetgevingen en reglementeringen die invloed kunnen hebben op de afgifte, de inzameling en de verwerking van scheepsafval. In dit kader kan bovendien verwezen worden naar de bepalingen van de Europese verordening 1774/2002 tot vaststelling van de gezondheidsvoorschriften inzake niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten. Deze verordening is van kracht sinds 1 mei 2003 en is van toepassing op keukenafval en etensresten afkomstig van internationaal opererende middelen van vervoer.

Het IMO Verdrag inzake het beheer van ballastwater trad gedeeltelijk in werking op 8 september 2017.

De EU-richtlijn 2000/59 inzake havenontvangstvoorzieningen voor scheepsafval en ladingresiduen heeft hetzelfde oogmerk als MARPOL, namelijk de bescherming van het mariene milieu. De belangrijkste krachtlijnen van deze richtlijn zijn:

- Iedere haven zorgt ervoor dat er adequate ontvangstvoorzieningen zijn voor het afval afkomstig van schepen die deze haven gewoonlijk aanlopen.
- Iedere haven dient, in overleg met alle betrokken partijen, in het bijzonder de havengebruikers of hun vertegenwoordigers, een afvalbeheersplan op te stellen.
- Elk schip moet het soort en de hoeveelheid scheepsafval en ladingresiduen met inbegrip van opslagcapaciteit en af te geven scheepsafval tijdig melden.
- Alle schepen die een haven aanlopen moeten hun scheepsafval afgeven, tenzij men voldoende opslagcapaciteit heeft om een volgende haven aan te lopen en het afval daar af te geven aan een vergunde havenontvangstvoorziening.
- Alle schepen moeten substantieel bijdragen in de kosten van de havenontvangstvoorziening, met inbegrip van de behandeling en verwerking van het scheepsafval, ongeacht het gebruik van deze voorzieningen. De hoogte van deze bijdrage dient transparant en niet discriminerend te zijn en een weerspiegeling van de kosten van het gebruik van de havenontvangstvoorziening en de geleverde diensten.
- Betrokken partijen wisselen informatie uit over het afgiftegedrag van schepen zodat gerichte handhaving mogelijk wordt.

Op federaal niveau werd in België de EU-richtlijn 2000/59 omgezet via het Koninklijk Besluit tot instelling van inspecties van schepen met betrekking tot de afgifte van hun scheepsafval en ladingresiduen en tot wijziging van het Koninklijk Besluit van 20 juli 1973 houdende zeevaartinspectiereglement.

Op regionaal niveau werd in Vlaanderen de richtlijn omgezet in het Besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van het Vlaams Reglement betreffende het duurzaam beheer van Materiaalkringlopen en Afvalstoffen (VLAREMA). De reglementering m.b.t. scheepsafval, onder andere inzake het gebruik van de havenontvangstvoorzieningen, het opmaken van afvalbeheersplannen en de structuur van het kostendekkingsstelsel, werd opgenomen in onderafdeling 5.2.10 van het VLAREMA.

Op lokaal niveau zijn de tariefverordeningen van toepassing.

3. DEFINITIES GEHANTEERD IN DIT AFVALBEHEERSPLAN

Aanmelding: melding gedaan door de kapitein.

Afvalbijdrage voor scheepsafval: is de bijdrage die een schip dat de haven aanloopt moet betalen. Deze bijdrage is afhankelijk van het schip.

APICS: Antwerp Port Information and Control System, haveninformatiesysteem in Antwerpen

Financiële tussenkomst: de totale vergoeding die gegeven wordt zodanig dat de kosten die zeeschepen hebben voor de inzameling en verwerking van het scheepsafval in de haven dalen. Deze financiële tussenkomst is afhankelijk van de aard en het afgegeven volume scheepsafval.

Haven: plaats of geografisch gebied met verbeteringswerken en voorzieningen die voornamelijk dienen voor de ontvangst van schepen met inbegrip van vissersvaartuigen en pleziervaartuigen.

Havenbedrijf: het Havenbedrijf Antwerpen NV van publiek recht

Havenontvangstvoorziening: vaste, drijvende of mobiele voorziening die geschikt is voor de ontvangst van scheepsafval of ladingresiduen.

Ladingresiduen: de restanten van lading in ruimen of tanks aan boord die na het lossen en/of schoonmaken achterblijven, met inbegrip van restanten na lading of lossing en morsingen.

Melding: melding gedaan door de havenontvangstvoorziening.

Oliehoudend afval: (MARPOL annex I): omvat sludge, bilgewater, afgewerkte smeerolie, vuil ballastwater en verontreinigd waswater afkomstig van het reinigen van ladingruimen en tanks.

Scheepsagent: degene die namens de rederij of de kapitein van een zeeschip optreedt.

Scheepsafval: afval, met inbegrip van sanitair afval en residuen, exclusief ladingresiduen die ontstaan tijdens de bedrijfsvoering van een schip en valt onder het toepassingsgebied van de annexen I, IV en V van MARPOL 73/78, en ladinggebonden afval zoals omschreven in de Guidelines voor de uitvoering van annex V van MARPOL 73/78.

Scheepsvuilnis: (MARPOL Annex V): omvat onder meer voedselafval van de bemanning, met huishoudelijk gelijkgesteld afval (zoals o.a. plastic, karton, papier), onderhoudsafval uit de machinekamer zoals roet, machineonderdelen, verfresten en poetslappen.

Schip: zeegaand vaartuig, ongeacht het type, dat in het mariene milieu opereert, met inbegrip van draagvleugelboten, luchtkussenvaartuigen, onderwatervaartuigen en drijvende vaartuigen.

OVAM: Openbare Vlaamse Afvalstoffen Maatschappij

WASTECOL: elektronische webapplicatie waarmee de havenontvangstvoorziening de ingezamelde hoeveelheden scheepsafval per schip aan het Havenbedrijf moet melden.

4. DE AANMELDING

4.1. Verantwoordelijkheden kapitein

De kapitein van een schip met als bestemming de haven van Antwerpen vult het aanmeldingsformulier waarheidsgetrouw in en verstrekt deze informatie voor zijn aankomst in de haven, hetzij via zijn scheepsagent of zijn vertegenwoordiger in de haven, hetzij rechtstreeks aan het Havenbedrijf.

Een model van het aanmeldingsformulier is terug te vinden in bijlage 5.2.10.A van het VLAREMA of in bijlage 1 van dit afvalbeheersplan.

4.2. Verantwoordelijkheden scheepsagent/vertegenwoordiger van de kapitein in de haven

De scheepsagent of vertegenwoordiger die de ingevulde aanmelding ontvangt van de kapitein is verplicht om deze onveranderd te bezorgen aan het Havenbedrijf.

Aanmeldingen aan het Havenbedrijf dienen te gebeuren via APICS.

4.3. Procedure van aanmelding

De aanmelding moet het Havenbedrijf bereiken:

- ten minste 24 uren voor aankomst van het schip in de haven, indien de aanloophaven op dat ogenblik gekend is;
- of
- zodra de aanloophaven gekend is, indien de informatie minder dan 24 uren voor aankomst van het schip in de haven beschikbaar is;
- of
- uiterlijk bij vertrek van het schip uit de vorige haven, indien de duur van de reis minder dan 24 uren bedraagt.

De kapitein dient de verstrekte informatie ten minste tot na de volgende aanloophaven aan boord van zijn schip te bewaren en ter beschikking te houden van de autoriteiten van die lidstaat.

4.4. Vrijstelling van de aanmelding

Volgende schepen zijn vrijgesteld van aanmelding:

- vissersvaartuigen of pleziervaartuigen waarmee ten hoogste 12 passagiers mogen worden vervoerd;
- oorlogsschepen, marinehulpschepen en andere schepen in eigendom of onder beheer van een staat op voorwaarde dat zij uitsluitend worden gebruikt in dienst van een overheid en voor andere dan handelsdoeleinden;
- elk vaartuig zonder een eigen voortstuwing zoals een ponton;
- schepen die beschikken over een vrijstelling van de OVAM (zie ook 6.4. in dit plan).

4.5. Melding Safe Sea Net (SSN)

SafeSeaNet is een Europees Maritiem Informatienetwerk. Het wisselt geharmoniseerde en gestandaardiseerde maritieme informatie uit. SSN staat onder beheer van het European Maritime Safety Agency (EMSA). Een belangrijke doelstelling van SSN is de vereiste meldingen van schepen te harmoniseren en vereenvoudigen. Het gebruik van SSN voor de aanmeldingen van het scheepsafval is tevens de invulling van de bepalingen uit de EU RL 2000/59 vermeld in art 12.3. Schepen die de haven van Antwerpen aanlopen moeten alle vereiste informatie betreffende scheepsafval die ze aan boord hebben in APICS aanleveren. APICS maakt deze gegevens over aan het Belgische SSN-systeem die de verdere afhandeling doet op Europees niveau. De afdeling Scheepvaartbegeleiding is de National Competent Authority (NCA) voor SSN in België.

5. DE HAVENONTVANGSTVOORZIENINGEN

5.1. Toepasselijke wetgeving en formaliteiten voor de afgifte in Vlaanderen

De Vlaamse regelgeving inzake de inzameling en verwerking van afvalstoffen is gebundeld in het decreet betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen (Materialendecreet) en het Vlaams Reglement betreffende het duurzaam beheer van Materiaalkringlopen en Afvalstoffen (VLAREMA).

5.1.1. Decreet betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen

Dit decreet vormt de juridische basis voor alle afvalstoffenwetgeving in Vlaanderen.

Het bevat o.m. een overzicht van definities, de indeling in huishoudelijke- en bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke en bijzondere afvalstoffen, en de algemene doelstellingen en principes van het Vlaamse afvalstoffenbeleid.

De grondslag van het kostendekkingssysteem werd verankerd in Hoofdstuk 5 milieubijdragen, milieuheffingen en retributies, afdeling 1 milieubijdragen, artikel 41.

5.1.2. Vlaams Reglement betreffende het duurzaam beheer van Materiaalkringlopen en Afvalstoffen

Het VLAREMA geeft uitvoering aan tal van bepalingen van het decreet. Ook de bepalingen inzake scheepsafval van de zeevaart werden hierin opgenomen:

onderafdeling 5.2.10. "afval van de zeevaart"

- art. 5.2.10.1.: toepassingsgebied
- art. 5.2.10.2.: toereikendheid havenontvangstvoorzieningen
- art. 5.2.10.3.: plan voor ontvangst en verwerking van scheepsafval
- art. 5.2.10.4.: procedure goedkeuring plan voor ontvangst en verwerking van scheepsafval
- art. 5.2.10.5.: informatieverstrekking
- art. 5.2.10.6.: aanmelding
- art. 5.2.10.7.: afgifteplicht scheepsafval
- art. 5.2.10.8.: kostendekkingssysteem
- art. 5.2.10.9.: vrijstellingen

Bijlage 5.2.10.A: aanmeldingsformulier voor scheepsafval en ladingresiduen

5.2. Geregistreeerde en/of vergunde havenontvangstvoorzieningen

Schepen in de haven van Antwerpen dienen voor de afgifte van hun scheepsafval beroep te doen op geregistreeerde en/of vergunde havenontvangstvoorzieningen.

Een havenontvangstvoorziening kan bijgevolg slechts scheepsafval ontvangen indien zij beschikt over:

- een registratie door de OVAM als inzamelaar, makelaar en/of handelaar van afvalstoffen en/of een geldige milieuvergunning;
- én een schriftelijke toelating (die steeds herroepbaar is) die wordt uitgereikt door de havenkapitein-commandant of zijn vervanger.

De havenontvangstvoorziening bezorgt bij haar schriftelijke aanvraag aan het Havenbedrijf in kopie de milieuvergunning en/of registratie van de OVAM. Tevens bezorgt zij een overzicht van de inzetbare middelen. Bij eventuele wijziging brengt zij het Havenbedrijf hiervan op de hoogte.

De havenontvangstvoorziening moet de havenvoorschriften en de reglementeringen inzake de registratie, de inzameling en de verwerking van scheepsafvalstoffen en ladingresiduen steeds naleven.

De havenontvangstvoorziening moet de havenkapiteinsdienst onmiddellijk inlichten over elke bevuiding die het gevolg is van het ophalen of vervoeren van de scheepsafvalstoffen. In geval van calamiteiten neemt de havenontvangstvoorziening onmiddellijk alle nodige maatregelen ter voorkoming van verontreiniging van grond- en/of oppervlaktewater.

De havenontvangstvoorziening dient het Havenbedrijf op de hoogte te stellen van de ingezamelde hoeveelheden scheepsafval per zeeschip, via een elektronische aangifte. Deze aangifte moet gebeuren via de webapplicatie WASTECOL dat het Havenbedrijf in de haven hanteert.

5.3. Overzicht van de havenontvangstvoorzieningen

De lijst van de havenontvangstvoorzieningen is opgenomen in bijlage 2 en tevens te raadplegen via www.portofantwerp.com.

5.4. Procedures voor inzameling van scheepsafval en ladingresiduen

5.4.1. Verantwoordelijkheden schip

De kapitein van een schip dat de haven aandoet, geeft, alvorens het schip weer vertrekt, het scheepsafval of de ladingresiduen af bij een daartoe geregistreerde en/of vergunde havenontvangstvoorziening. De kapitein of zijn agent neemt zelf contact op met een havenontvangstvoorziening. Deze havenontvangstvoorziening moet tijdig op de hoogte zijn van de hoeveelheden en soorten scheepsafval om het zo efficiënt mogelijk te kunnen inzamelen. Een kapitein kan uitsluitend van afgifte afzien of slechts een deel van de afvalstoffen afgeven voor zover:

- de volgende aanloophaven bekend is, en
- voldoende afzonderlijke opslagcapaciteit aan boord beschikbaar is voor het noodzakelijke scheepsafval dat al aan boord is en nog tijdens de voorgenomen reis van het schip naar de haven aan afgifte zal ontstaan. Als er in de volgende aanloophaven geen toereikende ontvangstvoorzieningen aanwezig zijn kan dit punt niet ingeroepen worden.

5.4.2. Verantwoordelijkheden havenontvangstvoorziening

De havenontvangstvoorziening is verantwoordelijk voor de snelle en verantwoorde inzameling van de scheepsafvalstoffen en/of ladingresiduen aan boord van het schip en houdt daarbij rekening met de geldende bepalingen in de afvalstoffenwetgeving en havenreglementeringen.

De havenontvangstvoorziening is tevens verantwoordelijk voor het direct verwijderen van het inzamelrecipiënt (bijvoorbeeld vuilcontainer) na vertrek van het schip.

Na inzameling bezorgt de verantwoordelijke van de havenontvangstvoorziening de kapitein van het schip een kopie van het afgiftebewijs overeenkomstig de bepalingen van artikel 6.1.1.2. van het VLAREMA (identificatieformulier). Bovendien meldt de havenontvangstvoorziening de ingezamelde hoeveelheden aan het Havenbedrijf via de webapplicatie WASTECOL binnen de termijn vermeld in de tariefverordening op de zeeschepen.

De havenontvangstvoorzieningen moeten bij inzameling voldoen aan volgende bepalingen:

Wanneer de volgende afvalstoffen die afkomstig zijn van de zeevaart, gescheiden worden aangeboden, moeten die bij de ophaling of inzameling afzonderlijk worden gehouden:

- 1) plastic;
- 2) voedselafval, inclusief internationaal keukenafval;
- 3) spijsolie en -vetten;
- 4) papier en karton;
- 5) metaal;
- 6) glazen flessen en borden;
- 7) as van de verbrandingskamer;
- 8) dierlijke karkassen;
- 9) vistuig;
- 10) cargoresiduen;
- 11) grijs water;
- 12) zwart water;
- 13) andere kleine gevaarlijke afvalstoffen, zoals:
 - a. batterijen;
 - b. verfafval;
 - c. afgedankte vuurpijlen;
 - d. lichtarmaturen;
- 14) oliehoudende vaste afvalstoffen;
- 15) bilges en sludge;
- 16) andere occasionele afvalstoffen, zoals:
 - a. waswater dat afkomstig is van het cleanen van de ruimen;
 - b. ballast van tank sediment;
 - c. hull biofouling;
 - d. antifouling paintresidues;
 - e. sludge, afkomstig van afvalwaterbehandeling aan boord;
 - f. afval, afkomstig van apparatuur ter voorkoming van luchtmissies;
 - g. afgedankte elektrische en elektronische apparatuur.

In afwijking van het eerste lid mag de afvalstoffenproducent verschillende afvalfracties die in aanmerking komen voor hoogwaardige materiaalrecyclage, alsook houtafval, samenvoegen in hetzelfde recipiënt, onder de volgende cumulatieve voorwaarden:

- 1) het zijn droge, niet-gevaarlijke afvalfracties waarbij de samenvoeging van de fracties het uitsorteren en de hoogwaardige verwerking van de afzonderlijke afvalfracties niet verhindert;
- 2) het recipiënt wordt overgebracht naar een vergunde sorteerinrichting waar de fracties volledig worden uitgesorteerd;
- 3) de afvalstoffenproducent, zijn agent of zijn vertegenwoordiger in de haven, daarover een contract heeft afgesloten met een inzamelaar, afvalstoffenhandelaar of -makelaar, waarin de samengevoegde fracties worden gespecificeerd.

Daarnaast moeten inzamelaars, afvalstoffenhandelaars of -makelaars bijkomend informatie verstrekken aan de afvalstoffenproducenten over de afvalstoffen die verplicht gescheiden moeten worden aangeboden en die afzonderlijk moeten worden gehouden bij de inzameling. Deze communicatie kan gezamenlijk door de sector opgezet worden, al dan niet met ondersteuning van de OVAM.

Per kwartaal rapporteren de havenontvangstvoorzieningen aan de OVAM de ingezamelde hoeveelheden scheepsafval. De wijze van rapporteren wordt beslist in onderling overleg tussen de havenontvangstvoorzieningen en de OVAM.

Bij weigering van de aangeboden hoeveelheden scheepsafval door de havenontvangstvoorziening, omwille van een grondige afwijking van de eerder aangemelde samenstelling bijvoorbeeld, brengt de havenontvangstvoorziening onverwijld de OVAM, het betrokken havenbedrijf en de dienst Scheepvaartcontrole op de hoogte.

Overeenkomstig artikel 7.2.1.2. en 7.2.3.1 van het VLAREMA dient elke mobiele en vaste havenontvangstvoorzieningen van afvalstoffen een afvalstoffenregister bij te houden.

5.4.3. Verantwoordelijkheden Havenbedrijf

Het Havenbedrijf zorgt voor de beschikbaarheid van havenontvangstvoorzieningen die toereikend zijn voor de behoeften van de schepen die de haven gewoonlijk aandoen, zonder daarbij onnodig oponthoud van de schepen te veroorzaken.

Het Havenbedrijf controleert de aanmeldingen die aangeleverd zijn door de kapitein, reder of scheepsagent. Het Havenbedrijf verleent inzagerecht in deze gegevens aan de dienst Scheepvaartcontrole en de OVAM.

Per kwartaal rapporteert het Havenbedrijf aan de OVAM de ingezamelde hoeveelheden scheepsafval en de stand van zaken van het kostendekkingssysteem. De wijze van rapporteren wordt beslist in onderling overleg tussen het Havenbedrijf en de OVAM.

Het Havenbedrijf voorziet een webapplicatie waarin de havenontvangstvoorziening de hoeveelheden ingezameld scheepsafval meldt.

Dit elektronisch haveninformatiesysteem dient tevens als basis bij het toekennen van de financiële tussenkomsten.

5.5. Verwerkingsmethoden van scheepsafval en ladingresiduen

Houders van bedrijfsafvalstoffen en afvalstoffenmakelaars en -handelaars moeten overeenkomstig het decreet en het Vlaams reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalstromen en afvalstoffen, de in de Vlaamse zeehavens ingezamelde scheepsafvalstoffen nuttig toepassen of verwijderen.

1. binnen de onderneming waarin de afvalstoffen zijn ontstaan of worden behandeld, in overeenstemming met de milieuvergunning vermeld in artikel 11, of met de andere toepasselijke wettelijke, decretale of reglementaire voorschriften;
2. door afgifte aan een natuurlijk persoon of rechtspersoon die overeenkomstig artikel 11 houder is van een vergunning voor de verwijdering of nuttige toepassing van de afvalstoffen, of die voldaan heeft aan de aanmeldingsplicht, of die een geregistreerde afvalstoffenhandelaar of -makelaar is als vermeld in artikel 13;
3. door afgifte aan een in een ander gewest of land gevestigde natuurlijk persoon of rechtspersoon die overeenkomstig de daar geldende wetgeving de afvalstoffen:
 - a. mag verwijderen als er geen merkelijk dichterbij gelegen, vergunde verwijderingsinrichting is die de afvalstoffen op een verantwoorde wijze kan verwijderen onder vergelijkbare voorwaarden;
 - b. nuttig mag toepassen.

Overeenkomstig artikel 4.5.1. van het VLAREMA is de toepassing van de verwijderingshandeling “D1 – storten op of in de bodem” verboden voor:

1. afvalstoffen waarvoor overeenkomstig artikel 4.5.2. van het VLAREMA een verbrandingsverbod geldt;
2. gemengd stedelijk afval;
3. afvalstoffen die met het oog op de nuttige toepassing ervan afzonderlijk zijn ingezameld; afvalstoffen die door hun aard, hun hoeveelheid of hun homogeniteit overeenkomstig de beste beschikbare technieken in aanmerking komen voor hergebruik of voor materiaalrecyclage;
4. de brandbare of voor materiaalrecyclage in aanmerking komende fracties die ontstaan bij het sorteren of voorbehandelen van huishoudelijke afvalstoffen of met huishoudelijke afvalstoffen vergelijkbare bedrijfsafvalstoffen;
5. oude en vervallen geneesmiddelen.

Overeenkomstig artikel 4.5.2. van het VLAREMA is de toepassing van de verwerkingshandelingen “R1 - hoofdgebruik als brandstof of als ander middel voor energieopwekking” en “D10 - verbranding op het land” verboden voor:

1. afvalstoffen die door hun aard, hun hoeveelheid of hun homogeniteit overeenkomstig de beste beschikbare technieken in aanmerking komen voor hergebruik of voor recyclage. Het verbod geldt evenwel niet voor handeling R1 met de volgende afvalstoffen, als de calorische waarde ervan groter is dan 11.500 kJ/kg:
 - a) plantaardig afval van land- en bosbouw;
 - b) plantaardig afval van de voedingsmiddelenindustrie;
 - c) vezelachtig plantaardig afval, afkomstig van het sorteren, ziften en wassen bij de rauwe pulp en de papierproductie;
 - d) houtafval;
 - e) kurkafval.
2. gemengde afvalstoffen die overeenkomstig een code van goede praktijk, vastgesteld door de minister, in aanmerking komen voor uitsortering en de uitgesorteerde stromen die in aanmerking komen voor hergebruik en recyclage. Het huishoudelijk restafval dat wordt ingezameld naast de verplichte selectieve fracties zoals bepaald in het uitvoeringsplan voor huishoudelijke afvalstoffen, valt niet onder dit verbrandingsverbod.

In de praktijk komt het erop neer dat de vloeibare oliehoudende afvalstromen (bilges, sludges, waswaters) al dan niet na opwerking (scheiding van water, olie en sediment) ofwel ingezet worden als vervangingsbrandstof voor coïncineratie in de cementindustrie, ofwel verwerkt worden in een krakingseenheid voor de productie van nieuwe olie, ofwel geregenereerd worden tot nieuwe basisolie.

Het sediment wordt verbrand (met recuperatie van de calorische energie) in een vergunde verbrandingsinstallatie voor gevaarlijke afvalstoffen, terwijl het gezuiverde afvalwater wordt geloosd.

De vaste scheepsafvalstoffen (scheepsvuilnis, ladinggerelateerde afvalstoffen, stuw hout, verpakkingen, ...) worden na sortering in de mate van het mogelijke gerecycleerd of nuttig toegepast.

Afvalstoffen die vallen onder het toepassingsgebied van verordening 1774/2002/EG inzake dierlijke bijproducten, worden na inzameling rechtstreeks afgevoerd naar daartoe vergunde verbrandingsinrichtingen.

5.6. Capaciteitsbehoefte havenontvangstvoorzieningen

In de volgende tabellen wordt een overzicht gegeven van de ingezamelde hoeveelheden van de verschillende soorten scheepsafval over de periode 2014-2016.

Opgehaalde volumes 2014 (m³)													
Afvalfractie (in m³)	JAN	FEB	MAR	APR	MEI	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC	TOT
ANNEX I - Oliehoudend afval	13.536	11.372	11.323	15.845	11.597	12.863	11.501	11.972	11.656	12.677	13.852	13.276	151.470
Bilge Water	1.517	1.164	1.098	1.270	1.117	1.195	1.248	1.228	1.224	1.282	1.186	1.230	14.758
Sludge	7.843	6.585	6.889	7.831	7.588	7.096	7.441	6.897	7.022	7.200	7.539	7.567	87.498
Vuil Ballastwater	0	7	11	0	0	138	0	0	0	0	0	4	160
Waswaters incl. ladingsresten	4.132	3.573	3.187	6.684	2.819	4.419	2.716	3.823	3.391	4.156	5.100	4.356	48.355
Afvalolie	44	43	138	60	73	16	95	24	19	39	27	119	699
ANNEX II - Chemicaliën	453	45	0	155	10	20	69	10	240	57	199	786	2.044
Waswaters incl. ladingsresten	453	45	0	155	10	20	69	10	240	57	199	786	2.044
Overige	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ANNEX IV - Sanitair Water	24	0	0	57	24	0	0	14	223	310	7	0	658
Zwart water	0	0	0	50	0	0	0	0	0	14	0	0	64
Grijs water	24	0	0	7	24	0	0	14	223	296	7	0	594
ANNEX V - Scheepsvuilnis	1.236	990	1.354	1.391	1.386	1.468	1.893	1.447	1.397	1.559	1.397	1.232	16.750
Lading gerelateerd afval	85	68	263	162	198	75	57	67	137	171	160	92	1.536
Voedselresten	84	86	76	94	92	123	104	98	86	88	82	90	1.104
Plastic	346	298	326	402	373	394	422	417	399	390	384	342	4.494
Droge ladingsresten	21	16	24	30	35	22	516	60	37	37	37	30	866
KGA	109	104	104	119	106	128	133	156	129	155	136	181	1.561
Waswaters incl. ladingsresten	34	24	58	28	30	64	3	21	17	132	6	0	416
Overig Afval	557	395	502	557	551	662	657	628	592	586	592	496	6.774
TOTAAL (m³)	15.249	12.407	12.678	17.448	13.016	14.351	13.463	13.443	13.516	14.602	15.455	15.294	170.923

Opgehaalde volumes 2015 (m³)													
Afvalfractie (in m³)	JAN	FEB	MAR	APR	MEI	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC	TOT
ANNEX I - Oliehoudend afval	12.080	9.619	11.461	10.827	9.661	7.148	10.684	8.663	6.976	7.392	7.074	7.037	108.621
Bilge Water	1.115	859	784	847	876	503	986	1.032	848	804	474	861	9.989
Sludge	7.533	6.024	5.966	5.949	4.792	4.513	4.682	4.895	4.707	4.611	4.141	4.472	62.284
Vuil Ballastwater	29	26	2	0	0	2	0	2	0	0	0	0	60
Waswaters incl. ladingsresten	3.332	2.696	4.667	3.997	3.955	2.024	4.992	2.701	1.284	1.915	2.427	1.682	35.673
Afvalolie	72	14	41	33	39	107	24	33	137	62	33	22	616
ANNEX II - Chemicaliën	16	260	0	0	648	2.798	203	1.459	2.351	985	953	1.802	11.476
Waswaters incl. ladingsresten	16	260	0	0	173	2.798	203	809	2.291	963	869	1.802	10.184
Overige	0	0	0	0	475	0	0	650	60	22	84	0	1.291
ANNEX IV - Sanitair Water	42	0	1.949	31	9	109	0	83	0	282	18	88	2.611
Zwart water	0	0	1.905		0	0	0	0	0	0	0	0	1.905
Grijs water	42	0	44	31	9	109	0	83	0	282	18	88	706
ANNEX V - Scheepsvuilnis	1.655	1.199	1.677	1.619	1.453	1.324	1.584	1.568	1.674	1.455	1.338	1.559	18.106
Lading gerelateerd afval	77	192	262	260	156	146	203	229	239	248	203	326	2.541
Voedselresten	118	69	96	97	85	89	87	80	96	84	100	83	1.084
Plastic	393	361	425	425	425	363	432	399	420	379	373	424	4.820
Droge ladingsresten	72	33	22	28	3	7	1	82	15	41	11	4	319
KGA	279	93	119	162	142	80	86	91	111	113	67	66	1.408
Waswaters incl. ladingsresten	46	0	110	35	23	7	50	40	72	38	0	31	452
Overig Afval	672	451	643	612	619	633	726	646	721	551	583	625	7.482
TOTAAL (m³)	13.792	11.078	15.087	12.476	11.772	11.379	12.471	11.774	11.002	10.114	9.384	10.486	140.815

Opgehaalde volumes 2016 (m³)													
Afvalfractie (in m³)	JAN	FEB	MAR	APR	MEI	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC	TOT
ANNEX I - Oliehoudend afval	6.177	6.623	7.859	5.436	6.705	6.589	7.302	5.762	6.984	5.969	5.972	4.528	75.906
Bilge Water	505	564	467	555	567	521	649	354	737	435	434	439	6.226
Sludge	3.770	3.744	4.120	3.265	3.975	4.046	4.196	3.524	3.808	3.894	4.117	3.381	45.840
Vuil Ballastwater	0	204	0	0	0	5	26	0	0	1	0	2	237
Waswaters incl. ladingsresten	1.898	2.056	2.632	1.607	2.107	2.000	2.392	1.861	2.408	1.604	1.402	685	22.653
Afvalolie	4	56	639	10	55	17	39	23	30	35	18	22	949
ANNEX II - Chemicaliën	2.625	3.004	1.395	3.853	3.761	1.303	1.818	1.754	3.230	3.254	2.232	2.732	30.961
Waswaters incl. ladingsresten	2.535	705	776	3.853	3.761	1.278	1.804	1.754	3.230	3.254	2.232	2.732	27.914
Overige	91	2.299	619	0	0	25	14	0	0	0	0	0	3.047
ANNEX IV - Sanitair Water	20	39	54	0	52	10	7	14	33	67	0	91	387
Zwart water	0	16	35	0	0	0	0	0	0	67	0	28	146
Grijs water	20	23	19	0	52	10	7	14	33	0	0	63	241
ANNEX V - Scheepsvuilnis	1.461	1.517	1.375	1.534	1.795	1.521	1.341	1.544	1.394	1.279	1.233	1.339	17.332
Lading gerelateerd afval	300	298	264	203	238	317	253	230	202	115	163	155	2.736
Voedselresten	78	82	70	119	104	65	82	90	69	82	78	76	994
Plastic	397	385	389	457	454	373	348	430	365	384	348	380	4.708
Droge ladingsresten	13	59	19	30	112	20	12	91	21	23	70	7	476
KGA	78	113	86	109	103	80	94	107	145	83	84	95	1.176
Waswaters incl. ladingsresten	18	3	0	1	76	97	0	20	50	9	8	40	322
Overig Afval	578	577	549	614	709	569	551	576	543	583	483	588	6.920
TOTAAL (m³)	10.283	11.182	10.683	10.823	12.313	9.424	10.468	9.074	11.641	10.569	9.437	8.690	124.587

5.7. Toetsing toereikendheid havenontvangstvoorzieningen

De toepassing van de richtlijn inzake havenontvangstvoorzieningen is in de haven van Antwerpen gebaseerd op het vrijemarktprincipe. Dit betekent dat elke geregistreerde inzamelaar, makelaar en/of handelaar van scheepsafvalstoffen in principe kan fungeren als havenontvangstvoorziening.

Niettegenstaande de stijgende afgifte en verhoogde volumes is er in de haven van Antwerpen nog nooit een gegronde klacht geweest inzake een vermeende ontoereikendheid van havenontvangstvoorziening. Voor de haven van Antwerpen zijn er geen meldingen terug te vinden in de GISIS databank inzake vermeende ontoereikendheid.

Rekening houdend met de verwachtingen voor de toekomst kan er momenteel geconcludeerd worden dat er voldoende havenontvangstvoorzieningen zijn voor het inzamelen van scheepsafval in de haven van Antwerpen.

6. KOSTENDEKKINGSSYSTEEM

6.1. Principe

In het kader van de transparantie, zoals vereist in artikel 5.2.10.5. van het VLAREMA en artikel 8 §3 van richtlijn 2000/59/EG, wordt de grondslag waarop het kostendekkingsstelsel is gebaseerd aan de havengebruikers bekend gemaakt.

Elk zeeschip dat de haven aanloopt draagt substantieel bij in de kosten van de havenontvangstvoorziening, met inbegrip van de behandeling en verwerking van het scheepsafval. Ongeacht het feitelijk gebruik van de voorzieningen betaalt het zeeschip een bijdrage die berekend wordt op basis van de gemiddelde kosten en stemt overeen met minstens een derde ervan.

De gemiddelde kosten in de haven van Antwerpen worden berekend door de totale ingezamelde hoeveelheid scheepsafval te vermenigvuldigen met de gemiddelde prijs van inzameling en verwerking (van MARPOL Annex I en V) en dit vervolgens te delen over het totale aantal aanlopen. De afvalbijdrage wordt ten minste éénmaal per kalenderjaar herberekend en voor schriftelijke goedkeuring aan de OVAM voorgelegd. Het Havenbedrijf evalueert daarbij het afgiftegedrag van de schepen.

6.2. Afvalbijdrage

De verplichte afvalbijdrage met een maximum bovengrens wordt opgesplitst in een vaste en een variabele bijdrage. De variabele bijdrage wordt verkregen door de BT van het schip te vermenigvuldigen met een vastgesteld tarief.

6.3. Schepen die geen afvalbijdrage moeten betalen.

- Oorlogsschepen, marinehulpschepen en andere schepen in eigendom of onder beheer van een staat op voorwaarde dat zij uitsluitend worden gebruikt in dienst van een overheid en voor andere dan handelsdoeleinden;
- elk vaartuig zonder een eigen voortstuwing zoals een ponton;
- schepen die beschikken over een vrijstelling van de OVAM, zie ook 6.4. in dit plan;
- vissersvaartuigen en pleziervaartuigen waarmee ten hoogste 12 passagiers mogen worden vervoerd.

6.4. Procedure voor het aanvragen van een vrijstelling van aanmeldingsplicht, afgifteplicht en betaling van de afvalbijdrage

6.4.1. Het Europese wetgevend kader

Artikel 9 van de Europese Richtlijn 2000/59/EG en de richtsnoeren voor de interpretatie van Richtlijn 2000/59/EG uitgegeven door EMSA en de EU Commissie in 2016 laat Lidstaten de mogelijkheid om bepaalde schepen vrij te stellen van de volgende verplichtingen:

- de aanmeldingsplicht (art 6);
- de verplichte afgifte van scheepsafvalstoffen (art 7(1)); en
- de betaling van de verplichte afvalbijdrage (art 8).

Een lidstaat heeft de mogelijkheid om een schip vrij te stellen van deze drie verplichtingen, of slechts van één van deze. Bijkomend kan een lidstaat het schip vrijstellen van de verplichte afgifte van één type scheepsafval of van alle types.

Om in aanmerking te kunnen komen voor een vrijstelling moet aangetoond worden dat aan de voorwaarden van artikel 9 voldaan wordt:

- Het schip moet in een vaste dienstregeling zitten met frequente en regelmatige aanlopen;
- Er moet voldoende bewijs zijn dat er een regeling is voor de afgifte van het scheepsafval én van het betalen van de bijdrage in een haven op de route.

6.4.2. Toepassing in de Vlaamse havens

In Vlaamse havens kan een individueel schip een vrijstelling aanvragen voor de aanlopen in een welbepaalde haven voor de drie verplichtingen van artikel 9 indien tegelijkertijd voldaan wordt aan volgende bepalingen.

- Onder een vaste dienstregeling met frequente en regelmatige aanlopen varen. Dit wil zeggen dat het schip een geplande/gepubliceerde dienstregeling moet hebben (lijst van ETD's en ETA's) tussen vooraf bepaalde havens of dat het schip in een een periodiek - recurrent en herkenbaar vaarschema moet zitten.

- Regelmatig betekent herhaalde reizen met constant patroon. Onder frequent moet begrepen worden dat het vaartuig de haven waarvoor de vrijstelling wordt aangevraagd en de haven waar het scheepsafval wordt afgegeven ten minste eenmaal om de twee weken moet aandoen.
- Het vaarschema moet voor minstens 4 maand gegarandeerd worden.
- De regeling voor de afgifte van afval moet genoegzaam zijn aangetoond. Dit kan bijvoorbeeld op een van volgende manieren:
 - het bewijs aanleveren dat voor ieder type scheepsafval een of meer contracten zijn ondertekend met een haven of een geregistreerd afvalbedrijf in de haven waaraan het afval wordt afgegeven, samen met de frequentie waarmee het afval zal worden afgegeven;
 - ontvangstbewijzen en andere bewijzen aanleveren waaruit blijkt dat het contract of de regeling actief is;
 - bewijzen aanleveren dat deze regelingen aanvaardbaar zijn voor de haven die het scheepsafval ontvangt, de haven(s) waarop een vrijstelling van toepassing is en andere havens op de route.

Vrijstellingen op basis van de COM guidelines kunnen eveneens verleend worden door de OVAM.

6.4.3. Aanvraag vrijstelling

Om een vrijstelling voor één bepaald schip in één bepaalde Vlaamse zeehaven te verkrijgen moet een aanvraagdossier ingediend worden via [“https://services.ovam.be/scheepvaart/”](https://services.ovam.be/scheepvaart/). Minstens volgende documenten moeten de aanvraag vergezellen. De webtoepassing voorziet in de mogelijkheid om documenten te uploaden:

1. Een bewijs dat het schip volgens een dienstregeling frequent en regelmatig een haven aanloopt.
In Vlaanderen wordt gesteld dat onder “frequent en regelmatig” dient te worden verstaan dat het schip om de twee weken de haven aanloopt en dit gedurende minstens 4 opeenvolgende maanden. De vrijstelling geldt bovendien slechts voor de periode van de opgegeven dienstregeling. Dit bewijs kan worden geleverd door:
 - een overzicht van de dienstregeling zoals die voor het schip zal worden toegepast;
 - een overzicht van de aanlopen van het voorbije half jaar dat aantoont dat het schip frequent en regelmatig aanloopt of een verklaring van de reder of agentuur dat het schip frequent en regelmatig aanloopt met vermelding van de datum vanaf dewelke voldaan wordt aan dit criterium.
2. Een bewijs dat er een regeling werd getroffen voor de afgifte van het scheepsafval: door een contract en/of een overzicht van afgiftebewijzen aantonen dat er voorzien wordt in de afgifte van het scheepsafval in een Vlaamse of in een andere haven van de EU/EER/HELCOM. Deze bewijzen moeten geldig zijn gedurende de hele periode van de opgegeven dienstregeling.

3. Aantonen dat er een regeling is getroffen voor de betaling van bijdragen in een op de route van het schip liggende haven van de EU/EER/HELCOM.

Een verleende vrijstelling kan gelden vanaf de dag van ontvangst van de volledig bevonden aanvraag tot en met het einde van de opgegeven dienstregeling (met een maximum van 5 jaar).

Een vrijstelling kan door de OVAM worden herroepen wanneer er door wijzigingen in de route van het schip of in de regelingen voor de afgifte van het scheepsafval niet meer voldaan wordt aan de voorwaarden.

6.5. Procedure voor het aanvragen van een verminderde bijdrage voor milieuvriendelijke schepen

Schepen die geen slops en sludges produceren zoals schepen die uitsluitend op LNG varen kunnen van een vermindering van de afvalbijdrage genieten conform artikel 8.2.c. van richtlijn 2000/59/EG en artikel 5.2.10.8.3° van het VLAREMA.

Deze vermindering resulteert in een jaarlijks vast te stellen korting van de afvalbijdrage. Wanneer een factuur werd opgemaakt vooraleer het Havenbedrijf op de hoogte werd gebracht van de vermindering zal deze worden gecrediteerd rekening houdende met de ingangsdatum van de vermindering.

Schepen die menen in aanmerking te komen voor een vermindering kunnen hiertoe een aanvraag via het digitaal loket <https://services.ovam.be/scheepvaart/> indienen bij OVAM.

Bij deze aanvraag dienen ten minste de volgende bewijsstukken te worden ingesloten:

- formele aanvraag tot vermindering afvalbijdrage;
- naam en IMO-nummer van het betreffende schip;
- een afdoend bewijs dat het betreffende schip geen slops en sludges produceert en een kopie van het International Oil Pollution Prevention Certificate (IOPP) inclusief supplement;

Indien de OVAM een vermindering toekent aan een schip, kan het schip hiervan gebruik maken in de zeehavens van Antwerpen, Zeebrugge en Gent.

6.6. Beheer door het Havenbedrijf van de afvalbijdragen

Het Havenbedrijf beheert de afvalbijdragen die schepen in het kader van de afvalbijdrageplicht in de haven van Antwerpen betalen. Conform artikel 5.2.10.8. van het VLAREMA, artikel 41 van het decreet betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen en artikel 8 van RL 2000/59/EG, worden de afvalbijdragen aangewend als financiële tussenkomst in de kosten voor het gebruik van de havenontvangstvoorzieningen in de haven van Antwerpen. Deze kosten worden door het

schip rechtstreeks aan de havenontvangstvoorziening betaald, op basis van zijn werkelijk afgegeven hoeveelheden en soort scheepsafval.

Het Havenbedrijf evalueert het afgiftegedrag van de schepen en streeft naar een zo groot mogelijke afgifte van scheepsafvalstoffen aan wal. Het Havenbedrijf legt elk kalenderjaar de tarieven van de financiële tussenkomst en het bedrag ter dekking van zijn administratieve kosten voor het beheer van de afvalbijdragen ter goedkeuring aan de OVAM voor.

De financiële tussenkomst aan het schip via de havenontvangstvoorziening bestaat uit een vaste en een variabele tussenkomst.

De vaste tussenkomst zal per aanloop maximaal 1 keer voor annex I en 1 keer voor annex V gegeven worden.

De variabele tussenkomst wordt berekend op basis van:

- een tarief per m³ afgegeven scheepsafval dat is aangeduid als oliehoudend afval afkomstig van de machinekamer, Marpol Annex I;
- een tarief per m³ afgegeven scheepsafval dat is aangeduid als vuilnis afkomstig van de accommodatie en machinekamer, Marpol Annex V.

Enkel schepen die afvalbijdrage betalen kunnen een financiële tussenkomst voor de afvalinzameling ontvangen.

Het Havenbedrijf beperkt de variabele tussenkomst in elk van volgende situaties:

- wanneer er meer ingezameld wordt dan de opslagcapaciteit van de afvaltanks vermeld in het International Oil Pollution Prevention Certificate (IOPP) toelaat;
- wanneer schepen langer dan 20 kalenderdagen in de haven verblijven.

Het Havenbedrijf verleent geen financiële tussenkomst in elk van volgende situaties:

- wanneer Port State Control schepen verplicht tot afgifte.
- voor ballastwater en waswater afkomstig van het reinigen van ladingruimen en tanks;
- voor ladinggeassocieerd afval zoals stuwhout, verpakkingsmateriaal, bandijzer, ladingsrestanten, waswater met ladingsrestanten,

Indien het Havenbedrijf bijkomende informatie vraagt, is de havenontvangstvoorziening verplicht deze te bezorgen.

Om aanspraak te kunnen maken op de financiële tussenkomst moet de havenontvangstvoorziening aan volgende voorwaarden voldoen:

- beschikken over een erkenning door het Havenbedrijf;
- alle gegevens over de inzameling en verwerking van afvalstoffen ook die waarvoor geen tussenkomst is voorzien, worden elektronisch via de webapplicatie Wastecol in m³ aan het Havenbedrijf aangeleverd;
- ten opzichte van het Havenbedrijf een open boekhouding voeren;
- haar factuur aan het schip vermeldt zowel het volledige bedrag voor inzameling en verwerking als het bedrag van de financiële tussenkomst dat in mindering wordt gebracht en dat het Havenbedrijf hiervoor optreedt als 'derde betaler';
- nadat het Havenbedrijf de afgiftemelding heeft goedgekeurd, wordt er rechtstreeks overgegaan tot betaling van de financiële tussenkomst.
- bij uitzondering mag het Havenbedrijf gemotiveerd van de voormelde termijnen afwijken.

Overzicht scheepsafval met betrekking tot financiële tussenkomst bij de afvalinzameling

Afval afkomstig van de machinekamer

MARPOL	Soort afval	Financiële tussenkomst bij de afvalinzameling
Annex I	oliehoudend lenswater oily bilge water	ja
	oliehoudend residuen (sludge) oily residues (sludge)	ja
	gebruikte motorolie used engine oil	ja
	andere afvalolie other waste oils	neen
Annex V	operationeel afval operational wastes	neen
	verbrandingsas en klinkers incinerator ashes and clinkers	ja
Annex VI	ozonafbrekende stoffen en apparatuur welke deze stoffen bevatten ozone-depleting substances and equipment containing such substances	neen
	residue van gaswassing exhaust gas-cleaning residues	neen

Afval afkomstig van de accommodatie

MARPOL	Soort afval	Financiële tussenkomst bij de afvalinzameling
Annex IV	sanitair afval - sewage	neen
Annex V	plastiek plastics	ja
	voedsel-afval - food waste	ja
	internationale cateringafval international catering waste	ja
	andere voedsel-afval - other food waste	ja
	papierwaren - paper products	ja
	lompen - rags	ja
	glas - glass	ja
	metaal - metal	ja
	flessen - bottles	ja
	serviesgoed - crockery	ja
	speciale artikelen (medisch afval, oliehoudende poetsvodden, verf, blikken, afgedankte vuurpijlen, batterijen, printcartridges, etc.) special items (e.g. medical waste, oily rags, paint, cans, dated pyrotechnics, batteries, print cartridges, etc.)	ja
	andere huishoudelijk afval - other domestic wastes	neen
	bakolie - cooking oil	ja

Afval afkomstig van de lading

MARPOL	Soort afval	Financiële tussenkomst bij de afvalinzameling
Annex I	oliehoudend waswater (slops) oily tank washings	Neen
	oliehoudend (vuil) ballastwater oily (dirty) ballast water	Neen
	schilfers en slib van tankreiniging scale and sludge from tank cleaning	Neen
	oliehoudend waswater MARPOL Annex I ladingsrestanten other MARPOL Annex I cargo residues	Neen

Annex II	waswater met schadelijke ladingresiduen washing waters containing noxious cargo residues	Neen
	ballastwater met schadelijke ladingresiduen categorie ballast water containing noxious cargo residues	Neen
	andere MARPOL ANNEX II ladingsresiduen other MARPOL Annex II cargo residues	Neen
Annex V	waswater met ladingresiduen en of reinigingsmiddelen of additieven schadelijk voor het mariene milieu cargo hold washing water containing residues and or cleaning agents or additives harmful to the marine environment	Neen
	waswater met ladingresiduen en of reinigingsmiddelen of additieven NIET schadelijk voor het mariene milieu cargo hold washing water containing residues and or cleaning agents or additives NOT harmful to the marine environment	Neen
	droge ladingresiduen schadelijk voor het mariene milieu dry cargo residues harmful to the marine environment	Neen
	droge ladingresiduen NIET schadelijk voor het mariene milieu dry cargo residues NOT harmful to the marine environment	Neen
	andere MARPOL Annex V ladingsresiduen (stuwhout, verpakkingsmateriaal, bandijzer, ...) other MARPOL Annex V cargo residues (dunning, packaging material and steel straps, ...)	Neen
	dierlijke karkassen animal carcasses	Neen

Overig afval

	Soort afval	Financiële tussenkomst bij de afvalinzameling
BWMC	sediment ex ballastwatertanks	Neen

7. OVERLEGPROCEDURES

Gezien de havenbedrijven verantwoordelijk zijn voor de opmaak en uitvoering van het afvalbeheersplan, overleggen de vertegenwoordigers van de Vlaamse zeehavens in principe regelmatig met vertegenwoordigers van de OVAM en Port State Control. Dit overleg heeft tot doel de gegevens over de procedures in het afvalbeheersplan per haven uit te wisselen, de gegevens met betrekking tot de ingezamelde hoeveelheden in elke haven te vergelijken en het kostendekkingssysteem per haven te evalueren.

Indien nodig wordt in dit overleg de aanzet gegeven tot mogelijke aanpassingen of wijzigingen van het afvalbeheersplan. Voor nieuwe voorstellen die aanleiding geven tot wijziging van het afvalbeheersplan of de uitvoering ervan, worden de vergaderingen, al naargelang het onderwerp, uitgebreid met vertegenwoordigers van de verenigingen van scheepsagenturen in de respectievelijke havens en/of vertegenwoordigers van de sector van de havenontvangstvoorzieningen.

Overleg tussen het Havenbedrijf, de OVAM en vertegenwoordigers van de havenontvangstvoorzieningen gebeurt tenminste 3 maal per jaar. Eén maal per jaar wordt dit overleg aangevuld met vertegenwoordigers van de rederijen en de scheepsagenturen.

8. HANDHAVING

Federaal:

In het Koninklijk Besluit van 1 september 2004 betreffende de afgifte van scheepsafval en ladingresiduen en tot wijziging van het Koninklijk Besluit van 20 juli 1973 houdende zeevaart- inspectiereglement werden volgende artikelen opgenomen:

Artikel 3 §1: De kapitein van een schip, niet zijnde een vissersvaartuig of een pleziervaartuig waarmee ten hoogste 12 passagiers mogen worden vervoerd, dat op weg is naar een Belgische haven, vult het formulier, dat door het bevoegde gewest is vastgesteld, waarheidsgetrouw en nauwkeurig in en verstrekt de informatie aan de autoriteit of instantie die door het bevoegde gewest voor dat doel is aangewezen:

- ten minste 24 uur vóór aankomst, indien de aanloophaven bekend is;
- of
- zodra de aanloophaven bekend is, indien die informatie minder dan 24 uur voor aankomst beschikbaar is;
- of
- uiterlijk bij vertrek uit de vorige haven, indien de duur van de reis minder dan 24 uur bedraagt.

De in het eerste lid bedoelde informatie wordt ten minste tot de volgende aanloophaven aan boord bewaard en desgevraagd ter beschikking gesteld van de autoriteiten van de lidstaten van de Europese Unie.

Artikel 7 §1: De met de scheepvaartcontrole belaste ambtenaren die daartoe aangesteld zijn, kunnen elk schip inspecteren om na te gaan of het voldoet aan artikelen 4 en 6 van dit besluit.

Artikel 7 §2: Voor inspecties van andere schepen dan vissersvaartuigen en pleziervaartuigen waarmee ten hoogste 12 passagiers mogen worden vervoerd, geldt het volgende:

- a) bij de selectie van te inspecteren schepen besteden de met de scheepvaartcontrole belaste ambtenaren die daartoe aangesteld zijn bijzondere aandacht aan:
 - schepen die niet aan de aanmeldingsvoorschriften van artikel 3 hebben voldaan;
 - schepen waarbij het onderzoek van de door de kapitein overeenkomstig artikel 3 aangemelde informatie andere redenen aan het licht heeft gebracht voor de veronderstelling dat het schip niet aan dit besluit voldoet;
- b) deze inspectie kan plaatsvinden in het kader van het koninklijk besluit van 22 december 2010 betreffende havenstaatcontrole; het totale aantal inspecties dat wordt verricht dient ten minste 25 % te bedragen van het aantal afzonderlijke schepen dat de Belgische havens in een representatief kalenderjaar is binnengelopen;

- c) indien de met de scheepvaartcontrole belaste ambtenaren die daartoe aangesteld zijn het resultaat van de inspectie niet bevredigend achten, zorgen ze ervoor dat het schip de haven niet verlaat voordat het zijn scheepsafval en ladingresiduen bij een havenontvangstvoorziening heeft afgegeven overeenkomstig de artikelen 4 en 6;
- d) wanneer er duidelijke aanwijzingen zijn dat een schip is uitgevaren zonder aan artikel 4 of artikel 6 te hebben voldaan, stellen de met de scheepvaartcontrole belaste ambtenaren die daartoe aangesteld zijn de bevoegde autoriteit van de volgende aanloophaven daarvan in kennis. Tevens verlenen ze aan dat schip geen toestemming om de haven te verlaten alvorens een evaluatie van de factoren met betrekking tot de naleving van dit besluit door het schip, zoals de juistheid van de overeenkomstig artikel 3 verstrekte informatie, heeft plaatsgevonden.

Gewestelijk:

Hoofdstuk 5, onderafdeling 5.2.10. van het VLAREMA bevat alle bepalingen waarbij de gewestelijke bevoegdheden van richtlijn 2000/59/EC in Vlaamse wetgeving werden omgezet.

De OVAM is als toezichthoudende overheid bevoegd om deze bepalingen inzake scheepsafval te handhaven.

9. MELDINGEN VAN TEKORTKOMINGEN OF KLACHTENPROCEDURE

Voor klachten met betrekking tot een vermeende tekortkoming bij een havenontvangstvoorziening kan gebruik worden gemaakt van het formulier in bijlage 3.

Het formulier is opgesteld naar het 'Revised consolidated format for reporting inadequacies of port reception facilities' (IMO MEPC.1/Circ.469/Rev.1-13 July 2007).

De kapitein van een schip welke moeilijkheden ondervindt bij het lossen van afval moet het ingevulde formulier samen met alle ondersteunde bewijsstukken bezorgen aan:

Scheepvaartcontrole in België:	en aan:
FOD Mobiliteit en Vervoer Directoraat-generaal Maritiem Vervoer Directie Scheepvaartcontrole Franklinbuilding Posthoflei 5 B-2600 Antwerpen tel.: +32 3 229 00 30 fax: +32 3 229 00 31 e-mail: sc.antwerpen@mobiliteit.fgov.be	Havenbedrijf Antwerpen t.a.v. de heer Jacques Vandermeiren gedelegeerd bestuurder Havenhuis Zaha Hadidplein 1 B-2030 Antwerpen Tel: +32 (0)3 205 20 11 E-mail: info@portofantwerp.com

Het is wenselijk dat een klacht zo snel mogelijk bij het Havenbedrijf wordt ingediend.

Het Havenbedrijf stelt diegene die de klacht heeft ingediend, schriftelijk en gemotiveerd in kennis van de bevindingen van het naar aanleiding van de klacht verrichte onderzoek, alsmede van de eventuele conclusies die daaraan worden verbonden.

Het Havenbedrijf informeert de OVAM.

10. VERANTWOORDELIJKEN

10.1. Contact havenkapiteinsdienst 24/24 u

Marc Bosseler, havenkapitein
tel. + 32 205 21 83
e-mail: gevgoed.hkd@portofantwerp.com

Dokmeester werkleider - wal
24/24 uur dienst: tel. +32 3 229 67 33

10.2. Verantwoordelijke voor de uitvoering van het plan

Patrick Verhaert, manager havenrechten
tel. +32 3 205 21 23
e-mail: havenrechten@portofantwerp.com

11. BIJLAGEN

- Bijlage 1 - model van aanmeldingsformulier voor de aan te melden informatie voor het aandoen van de haven
- Bijlage 2 - lijst havenontvangstvoorzieningen
- Bijlage 3 - model van meldingsformulier voor het rapporteren van gebreken bij een havenontvangstvoorziening